

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет фізичної культури

Кафедра теорії і методики фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри теорії і методики
фізичного виховання

Юрій ЮРЧИШИН

26 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Захист України)

за спеціальністю А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

предметна спеціальність А4.16 Середня освіта (Захист України)

галузі знань А Освіта

мова навчання українська

2025-2026 навчальний рік

Розробник програми: Олександр ВОЛОХ, кандидат технічних наук,
старший науковий співробітник, викладач
кафедри теорії і методики фізичного виховання

Ухвалено на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання

Протокол №14 від 26 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Володимир МИСІВ

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Історія Українського війська» полягає у формуванні інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей у майбутніх вчителів Захисту України щодо розуміння воєнно-історичних подій на теренах України в контексті світової історії, закономірностей формування і розвитку Збройних Сил України

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Рік навчання	1-й рік
Семестр вивчення	2 семестр
Кількість кредитів в ЄКТС	4 кредити
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	24
Практичні заняття	24
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	72
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни: обов'язковий освітній компонент професійної підготовки

4. Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення курсу «Історія Українського війська» здобувачі вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» повинні володіти базовими знанням з дисциплін шкільного курсу «Захист України», «Всесвітня історія».

5. Програмні компетентності навчання

За результатами вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Історія українського війська» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися інтегральна, загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

Інтегральна компетенція:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх і військових наук, педагогіки та військово-патріотичного виховання й характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вияву національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

Спеціальні (професійні) компетентності:

СК 01 Здатність забезпечувати здобуття здобувачами освіти з Захисту України державною мовою використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності (мовно-комунікативна компетентність).

СК 05 Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.

СК 06 Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

СК 09 Здатність планувати та організовувати процес навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення предмету «Захист України».

СК 15 Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність в процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей

6. Оцінювані результати навчання з дисципліни

За результатами вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Історія Українського війська» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися такі програмні результати навчання:

ПРН 01 Уміє використовувати в професійній, громадській діяльності документальні джерела та усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності й демократичного устрою України

ПРН 08 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час організації освітнього процесу; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо захисту України; використовувати технології розвитку у дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях захисту України для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей

Після вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Історія українського війська» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

характерні риси та особливості розвитку воєнного мистецтва у війнах і збройних конфліктах на території сучасної України; перспективні напрямки розвитку збройної боротьби сучасності;

хронологію періодизацію та характеристики основних етапів воєнної історії України;

основні тенденції історичного розвитку воєнного мистецтва, військової організації, збройних сил, озброєння на українських землях в конкретні історичні періоди;

передумови, причини, хід, результати та уроки війн, збройних конфліктів на українських землях; найважливіші дати, факти, події, та процеси воєнно-історичного минулого українського народу;

біографічні дані та відомості про військову і військово-політичну діяльність видатних українських політиків і полководців;

уміти: використовувати отримані знання в своїй практичній діяльності для підготовки учнів до захисту України;

практично користуватись історичною та науковою літературою критично осмислювати документи та першоджерела;

визначати характерні риси збройних протиборств сучасності;

з'ясовувати взаємозв'язок між воєнно-історичними подіями та демонструвати обґрунтовані висновки про них;

характеризувати історично-політичні умови формування Збройних Сил України; наводити приклади визначних воєнних подій, битв українського війська;

виявляти взаємозв'язки між воєнно-історичними процесами у минулому та на сучасному етапі розвитку українського суспільства;

демонструвати навички професійного спілкування з використанням воєнно-історичних термінів

7. Методи навчання:

словесні: розповідь, пояснення, бесіда;

наочні: ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження;

навчальна робота під керівництвом викладача;
самостійна робота з літературними джерелами;
письмова робота;
інтерактивні методи: аналіз історій і ситуацій;
дискусії, дебати;
практичні методи: написання творчих робіт, есе;
створення презентацій занять;
заняття на основі інформаційно-комунікаційних технологій, методи
дистанційного навчання.

8. Засоби діагностики результатів навчання: завдання вхідного і поточного контролю виконання тестових завдань, модульної контрольної роботи, екзамен

9. Програма навчальної дисципліни:

9.1. Структура навчальної дисципліни

№ тем	Назви змістових модулів	Кількість годин			
		Разом	У тому числі		
			Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток Українського війська					
1.1	Вступ. Введення у воєнну історію	10	2	2	6
1.2	Історіографічні джерела про війни і збройні конфлікти на території сучасної України в давні часи	10	2	2	6
1.3	Воєнна історія доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства (друга половина IX – XV ст.))	10	2	2	6
1.4	Литовсько-польська доба воєнної історії України (друга половина XV ст. – перша половина XVI ст.). Початки козацького війська.	12	2	4	6
1.5	Участь українців у військових конфліктах XVIII ст.	10	2	2	6
1.6	Українські військові формування та участь українців у військових подіях XX ст.	10	2	2	6
1.7	Україна в роки Другої світової війни	8	2		6
1.8	Руки Опору на території України: Українська повстанська армія, радянський партизанський рух. Українське військо у післявоєнний період	10	2	2	6
1.9	Українці в збройних силах СРСР (1922-1990 рр.). Організація військ на території України	10	2	2	6

1.10	Становлення української армії за часів незалежності. Створення Збройних сил України	10	2	2	6
1.11	Російсько-українська війна (2014 рік – 2022 рік).	10	2	2	6
1.12	Розв'язання РФ повномасштабної агресії проти України. Формування української армії нового типу.	10	2	2	6
	Разом за дисципліну	120	24	24	72

9.2. Тематика практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток воєнного мистецтва у війнах та збройних конфліктах	2
2.	Військове мистецтво давніх цивілізацій на території України. Воєнна справа Давньої України (до середини I X ст.)	2
3.	Організація княжого війська доби Київської Русі та Галицько-волинського князівства. Структура, озброєння, тактика бою. Військові походи київських князів.	2
4.	Козацька доба – становлення Українського війська.	2
5.	Військова справа в роки Української революції ХІІІ ст. Українська армія доби Гетьманщини.	2
6.	Воєнна історія України в роки російсько-австрійського панування (ХІІІ – ХХ ст.)	2
7.	Українське військо епохи Української революції 1917-1920 рр.	2
8.	Українці у військових формуваннях в роки Другої світової війни та післявоєнний період.	2
9.	Участь українців у найбільших військових конфліктах другої половини ХХ ст.	2
10.	Співпраця з НАТО. Участь ЗС України у миротворчих операціях під егідою ООН.	2
11.	Гібридна війна Росії проти України: уроки та висновки.	2
12.	Широкомасштабне вторгнення російських військ в Україну (з 24 лютого 2022 р.)	2

10. Форми та методи поточного і підсумкового контролю

У процесі викладання навчального курсу «Історія Українського війська» використовуються такі форми та методи поточного і контрольного оцінювання навчальних досягнень студентів: усне опитування, робота на практичних заняттях, тестування, модульна контрольна робота, екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів навчальних досягнень студентів здійснюється з використанням рейтингової системи оцінювання. Рейтингова оцінка (*RD*) з кредитного модуля (навчальної дисципліни) виставляється за 100-бальною

шкалою і у заліковій/екзаменаційній відомості обліку успішності зазначається як оцінка за шкалою університету.

Якщо підсумковий контроль з кредитного модуля (навчальної дисципліни) передбачений у формі екзамену, то вагові бали поточної успішності на навчальних заняттях (RN_m) та модульних контролів (RK_m) повинні бути такими, щоб їх сума дорівнювала 60. Тоді 40 - це максимально можлива кількість балів (RE_m), які студент може отримати під час підсумкового контролю у формі екзамену.

Розподіл вагових рейтингових балів за дисципліну в цілому

Найменування	Поточна успішність на навчальних заняттях (RN_m)		Модульний контроль МКР (RK_m)	Підсумковий контроль	Загальний бал
Вид заняття (форми контролю)	ЛК	ІЗ	МКР	Екзамен (RE_m)	
Розподіл балів	0	36	24	40	100
Разом за курс	$RN_m = 36$		$RK_m = 24$	$RE_m = 40$	100

Таблиця відповідності результатів в контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання теоретичної підготовки	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Диференційований залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження своїх думок		
67-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-66	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	задовільно, з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Поточна успішність (36 балів)

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, перевірка їх готовності до виконання наступних навчальних завдань, а також забезпечення управління їх навчальною мотивацією. Інформація, одержана під час поточного контролю, використовується для коригування методів і засобів навчання, а також для самостійної роботи студентів. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю (летюнки), виступів студентів при обговоренні питань на практичних заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. Поточна успішність студентів оцінюється за 12-ти бальною шкалою.

Рейтингова оцінка у балах поточної успішності на навчальних заняттях (RN), обчислюється після проведення цих занять та ліквідації студентом поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, не підготовленістю або недостатньою підготовленістю до них за формулою

$$RN = (0,05RN_{co} + 0,4)RN_m,$$

де RN_o - середня оцінка навчальної діяльності студента на практичних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на кількість практичних занять (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації студентом поточної заборгованості);

RN_m - встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів поточної успішності студента на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля ($RN_m = 36$).

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти

Обсяг пройденого матеріалу	Бали по нарах за 12-бальною системою оцінювання
1. Самостійна робота.	4-12
2. Усне опитування або тестування із використанням технологій дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття №1 «Вступ. Введення у воєнну історію».	
3. Усне опитування або тестування із використанням технологій дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 2. «Історіографічні джерела про війни і збройні конфлікти на території сучасної України в давні часи».	4-12
4. Усне опитування або тестування із використанням	4-12

технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 3 «Воєнна історія доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства (друга половина IX – XV ст.))».	
5. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 4 «Литовсько-польська доба воєнної історії України (друга половина XV ст. – перша половина XVI ст.). Початки козацького війська».	4-12
6. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 5 «Участь українців у військових конфліктах XIX ст.».	4-12
7. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 6 «Українські військові формування та участь українців у військових подіях XX ст.».	4-12
8. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 7. «Україна в роки Другої світової війни».	4-12
9. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 8 «Рухи Опору на території України: Українська повстанська армія, радянський партизанський рух. Українське військо у післявоєнний період».	4-12
10. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 9. «Українці в збройних силах СРСР (1922-1990 рр.). Організація військ на території України».	4-12
11. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 10. «Становлення української армії за часів незалежності. Створення Збройних сил України».	4-12
12. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 11. «Російсько-українська війна (2014 рік – 2022 рік).».	4-12
13. Усне опитування або тестування із використанням технології дистанційного навчання, а саме: модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища MOODLE – лекційне заняття № 12 «Розв'язання РФ повномасштабної агресії проти України. Формування української армії нового типу».	4-12

14. Вирішення проблемних ситуацій, аналіз виконаної роботи, виконання творчо-пошукових завдань (презентацій), виконання індивідуальних завдань під час практичних занять: № 1 «Розвиток воєнного мистецтва у війнах та збройних конфліктах», № 2 «Військове мистецтво давніх цивілізацій на території України. Воєнна справа Давньої України (до середини IX ст.)», № 3 «Організація княжого війська доби Київської Русі та Галицько-волинського князівства. Структура, озброєння, тактика бою. Військові походи київських князів», № 4 «Козацька доба – становлення Українського війська»	4-12
15. Вирішення проблемних ситуацій, аналіз виконаної роботи, виконання творчо-пошукових завдань (презентацій), виконання індивідуальних завдань під час практичних занять: № 5 «Військова справа в роки Української революції ХХІ ст. Українська армія доби Гетьманщини», № 6 «Воєнна історія України в роки російсько-австрійського панування (XVIII – XIX ст.)», № 7 «Українське військо епохи Української революції 1917-1920 рр.», № 8 «Українці у військових формуваннях в роки Другої світової війни та післявоєнний період», № 9 «Участь українців у найбільших військових конфліктах другої половини XX ст.»	4-12
16. Вирішення проблемних ситуацій, аналіз виконаної роботи, виконання творчо-пошукових завдань (презентацій), виконання індивідуальних завдань під час практичних занять: № 10 «Співпраця з НАТО. Участь ЗС України у миротворчих операціях під егідою ООН», № 11 «Гібридна війна Росії проти України: уроки та висновки», № 12 «Широкомасштабне вторгнення російських військ в Україну (з 24 лютого 2022 р.)»	4-12

Самостійна робота

Контроль за самостійною роботою відбувається на практичних заняттях, за 12-ти бальною системою оцінювання. Питання для самостійного опрацювання зазначені в планах лекційних та практичних занять. Окрім того, здобувачі вищої освіти можуть обрати завдання для підготовки до практичних занять з нижче наведеного переліку.

Теоретико-аналітичні завдання:

- підготувати реферат (8-10 сторінок) за темою практичного заняття;
- опрацювати та зробити огляд 3 наукових статей (за останні 5 років) з питань історії Українського війська.

Творчо-пошукові завдання:

- підготувати та виступити із доповіддю за темою практичного заняття;
- створити презентацію (5-6 слайдів) по одному із питань та довести матеріал до слухачів.

Модульна контрольна робота (МКР) (24 бали)

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингового контролю якості засвоєння студентами змісту навчання. Написання модульних контрольних робіт, передбачених навчальними планами і робочими навчальними програмами, обов'язкові. До написання модульної контрольної роботи допускаються всі студенти.

Позитивну оцінку за МКР, індивідуальні завдання не рекомендується покращувати. Невиконання МКР, індивідуальних завдань оцінюється 0 балів.

В ході вивчення дисципліни студенти повинні виконати одну модульну контрольну роботу, тривалістю 45 хв. по завершенню вивчення матеріалу змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у вигляді тестування закритої форми.

Успішно виконаною МКР вважається тоді, коли студент правильно відповів не менше як на 60% тестових завдань.

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно з Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/19GCSMBy-K496gs8RQJp0mO9FjUumB4T/view?pli=1>)

зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю):

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді.

Критерії оцінювання результатів навчання, здобутих у неформальній/інформальній освіті.

1. Наявність документа про завершення: сертифікат, диплом, грамота або інший документ, що підтверджує успішне проходження.

2. Відповідність змісту отриманих знань та здобутих результатів навчання тематиці курсу: у випадку якщо це курси, вебінари, семінари, круглі столи тощо, їх тематика має відповідати одній або кільком темам, які визначені даною робочою програмою.

3. Система оцінювання. Здобувач отримує:

- **відмінно (12-10 балів)**, якщо курс має значний обсяг, містить практичну складову, зміст курсу повністю відповідає програмним результатам навчання; якщо посів I місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (в тому випадку, якщо тема роботи відповідає тематиці освітнього компонента); якщо посів I місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді зі спеціальності А4 Середня освіта. Здобувач, який отримує оцінку «відмінно», демонструє глибокі, системні знання та високий рівень практичних навичок, здобутих у неформальній освіті. Він не просто засвоїв матеріал, а й здатен застосовувати його в реальних умовах, аналізувати та створювати власні рішення;

- **добре (9-7 балів)**: якщо зміст збігається з основними положеннями певної теми; якщо посів II або III місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (в тому випадку, якщо тема роботи відповідає тематиці освітнього компонента); якщо посів II або III місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді зі спеціальності А4 Середня освіта. Здобувач на цьому рівні володіє основними знаннями та вміннями, які відповідають ключовим положенням певної теми. Уміє застосовувати отримані знання в типових, стандартних ситуаціях. Здатний виконати практичні завдання, що були частиною курсу. Може виконувати аналітичну роботу, але потребує додаткових роз'яснень для вирішення нестандартних проблем;

- **задовільно (6-4 балів)**: короткостроковий семінар або тренінг, що дає базове розуміння теми. Здобувач володіє базовим розумінням теми, але його знання є фрагментарними, а навички – обмеженими. Його знання є поверхневими, і він може мати значні труднощі з поясненням взаємозв'язків між різними аспектами теми.

Семестровий екзаме н (40 балів)

Екзаме н – це вид підсумкового контролю який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни. Підсумковий (семестровий) екзаме н за освітню компоненту проводиться у формі вільної відповіді на питання тестових завдань, складених на основі матеріалу, розглянутого на лекціях та практичних заняттях. Тестове завдання (білет) екзаме ну складається з трьох теоретичних питань.

Студенти вважаються допущеними до екзаме ну, якщо вони відпрацювали всі практичні (семінарські) заняття, що передбачені робочою навчальною програмою дисципліни та успішно оцінені з питань модульної контрольної роботи.

Приймання екзаме ну у студентів, які навчаються дистанційно, здійснюється в режимі онлайн із використанням відповідних інструментів

MOODLE у вигляді тестування закритої форми. Екзаменаційні тести містять 20 тестових завдань. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в 2 бали. Успішно зданим екзамен вважається тоді, коли студент правильно відповів не менше як на 60% тестових завдань, тобто надав 12 і більше правильних відповідей.

Оцінка оголошується студенту після його відповіді на тестові завдання і заноситься в екзаменаційну відомість.

Результати екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, які можливо отримати за екзамен – 40 балів.

Оцінювання екзамену

Оцінка	Рейтинговий бал	Критерії оцінювання
«відмінно»	40 – 35	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«добре»	34 – 29	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та деяких змінених ситуаціях.
«задовільно»	28 – 24	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«незадовільно»	23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після наведених питань викладача.

Кількість балів за результатами екзамену, оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS заносяться в журнал контролю навчальних занять, в індивідуальний навчальний план студента та в екзаменаційну відомість обліку успішності.

Для виставлення оцінок у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план студента) рейтингова оцінка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та оцінку за національною шкалою відповідно до таблиці:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (%)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Історія Українського війська»:

- кредити зараховуються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, який складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної роботи з оцінкою, що становить менше 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види роботи;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену.

Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компонента FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю, не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують

неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора; ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література.

Основна:

1. Романько І.І. Воєнна історія України. Навчальний посібник. Частина перша: Воєнна історія України первісної епохи – ХХ століття. Кропивницький: Видавництво ЛА НАУ, 2021. 372 с.
URL: https://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/976/1/Romanko_voenna_1.pdf

2. Романько І.І. Воєнна історія України. Навчальний посібник. Частина друга: Воєнна історія України ХХ – початку ХХІ століть. Кропивницький: Видавництво ЛА НАУ, 2021. 492 с.
URL: <http://dspace.sfa.org.ua:80/handle/123456789/977>

3. С. Корольов. Історія війн та воєнного мистецтва (у т.ч. історія українського війська): курс лекцій. Харків: Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. 217 с.
URL: http://nlu.edu.ua/materials/files/caf_v1/0108/01.pdf

4. Гриневич В, Гриневич Л, Якимович Б та інші. Історія українського війська (1917 – 1995). Упорядник Я Дашкевич. Львів: Світ, 1996. 840 с.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrynevych_Liudmyla/Istoriia_ukrainskoho_viska_1917-1995.pdf?PHPSESSID=91ugm7uec6lprtgjeg0mqv0t4

5. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З., Думін О, Цфамченко С. Історія Українського війська. Т. І. (Упорядкування, покажчики Б.З. Якимовича). 5-е вид, змн. і доп. Київ: Варта, 1994. 384 с.
URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Krypiakevych_Ivan/Istoriia_Ukrainskoho_viska_Tom_1_5-e_vyd/

Допоміжна:

1. Громенко С.В. Забута перемога. Кримська операція Петра Болбочана 1918 року: С.В. Громенко. К.: КІ.С., 2018. 266 с.
URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Homenko_Serhii/Zabuta_pere_moha_Kyynska_operatsiia_Petra_Bolbochana_1918_roku/

2. Грицюк В, Лисенко О Війна російської федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний вимір. Український історичний журнал. 2023. № 2 (569)

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hytsiuk_Valerii/Vina-Rosiiskoi-Federatsii-proty-Ukrainy-voennyi-mizhnarodno-pravovyi-geopolitychnyi-ta-ekonomichnyi.pdf?

3. Гребенюк М, Грицюк В, Щипанський П Історична періодизація антитерористичної операції на сході України (14 квітня 2014 – 30 квітня 2018 рр.). Український історичний журнал. 2020. №4. С 176-191.

URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hytsiuk_Valerii/Istorychna-periodyzatsiia-antyteterystychnoi-operatsii-na-skhodi-Ukrainy-14-kvitnia-2014-30-kvitnia/

4. Грицюк В М Військова організація та воєнне мистецтво скіфів. Дис.. канд. істор. наук. 20.02.22 / Національна академія оборони України. Київ, 2004. 140 с.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hytsiuk_Valerii/Viskova-orhanizatsiia-ta-voienne-mystetstvo-skifiv.pdf

5. Грицюк В М Наступальні операції військ українських фронтів (24.12.1943-28.10.1944). Дис.. д-ра істор. наук. 20.02.22. Київ, 2021. 588 с.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hytsiuk_Valerii/Nastupalni-operatsii-viisk-Ukrainskykh-frontiv-na-terenakh-Ukrainy-2412194328101944.pdf

6. Звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для проведення розслідування відомостей щодо фактів розкрадання в Збройних Силах України та підризу обороноздатності держави у період з 2004 по 2017 роки. Розподіл кораблів, військової техніки та озброєння ЧФ СРСР, а також рух корабельного складу ВМСУ – звіт ТСК, 11 червня 2019 р.

URL: <https://www.ukrmilitary.com/2019/06/tsk-dodatok2.html>.

7. Зіненко Р А Війна, якої не було. Хроніка Іловайської трагедії. Ч1. 7-24 серпня 2014 року. Харків: ФОЛІО 2019. 446 с.

URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Znenko_Roman/Vina-Yakoi-ne-bulo-Khronika-Ilovaiskoi-trahedii-Chastyna-1-724-serpnia-2014-roku/

8. Зіненко Р А Війна, якої не було. Хроніка Іловайської трагедії. Ч2. 25 – 31 серпня 2014 року. Харків: ФОЛІО 2019. 476 с.

9. Коваль М Стратегічний характер Київської оборонної операції (24 лютого - 2 квітня 2022 р.) / М Коваль, П Щипанський, В Кидонь, В Грицюк // Український історичний журнал. 2023. №3

URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hytsiuk_Valerii/Stratehichnyi-kharakter-Kyivskoi-oboronnoi-operatsii-24-liutoho-2-kvitnia-2022-r/

10. Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24.02.2022-24.02.2023) у чотирьох книгах. Книга I / Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Лпра-К 2023. 270 с.

URL: [https://www.mil.gov.ua/content/Rik-viiny-za-svobodu-\(knyha1\).pdf](https://www.mil.gov.ua/content/Rik-viiny-za-svobodu-(knyha1).pdf)

11. Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24.02.2022-24.02.2023) у чотирьох книгах. Книга II / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 198 с.

URL: [https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_\(knyha2\).pdf](https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_(knyha2).pdf)

12. Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24.02.2022-24.02.2023) у чотирьох книгах. Книга III / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 198 с.

URL: [https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_\(knyha3\).pdf](https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_(knyha3).pdf)

13. Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24.02.2022-24.02.2023) у чотирьох книгах. Книга IV / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України, Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 267 с.

URL: [https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_\(knyha4\).pdf](https://www.mil.gov.ua/content/war_year/Ruk_vii_ny_za_svolodu_(knyha4).pdf)

14. Слісаренко О. М. Військово-стратегічні аспекти утворення українсько-шведського союзу 1708-1714 рр. Дніпро: Ліра, 2018. 360 с.

15. Сегеда С. П., Цвчук В. П. Гібридна війна Росії проти України: історичний вимір. Наука і оборона. №1. 2019. С. 31-35.

URL: [file:///E:/Downloads/174147-](file:///E:/Downloads/174147-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%86-520540-1-10-20210407.pdf)

<file:///E:/Downloads/174147-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%86-520540-1-10-20210407.pdf>

Електронні ресурси:

1. <https://vimgov.ua> – «Військово-історичний меридіан: електронний науковий журнал».
2. <https://vseosvita.ua/> – Всеосвіта. Національна освітня платформа.
3. <https://vdna.org/> – Електронна база презентацій.
4. <http://litopys.org.ua/> – «Літопис» – Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації – проект електронної бібліотеки давньої української літератури.
5. <https://riis.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.

6. <http://www.nbuv.gov.ua/node/592> – Національна бібліотека України і м. В.І. Вернадського.
7. <https://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
8. www.rnbo.gov.ua – офіційний веб-сайт Ради національної безпеки та оборони
9. www.zsu.gov.ua – офіційний веб-сайт Збройних сил України
10. <https://www.nato.int/> – офіційний веб-сайт НАТО
11. <https://pidru4niki.com/> – підручники для ВІВ онлайн
12. <https://ukraine-nato.nfa.gov.ua> – Україна - НАТО